

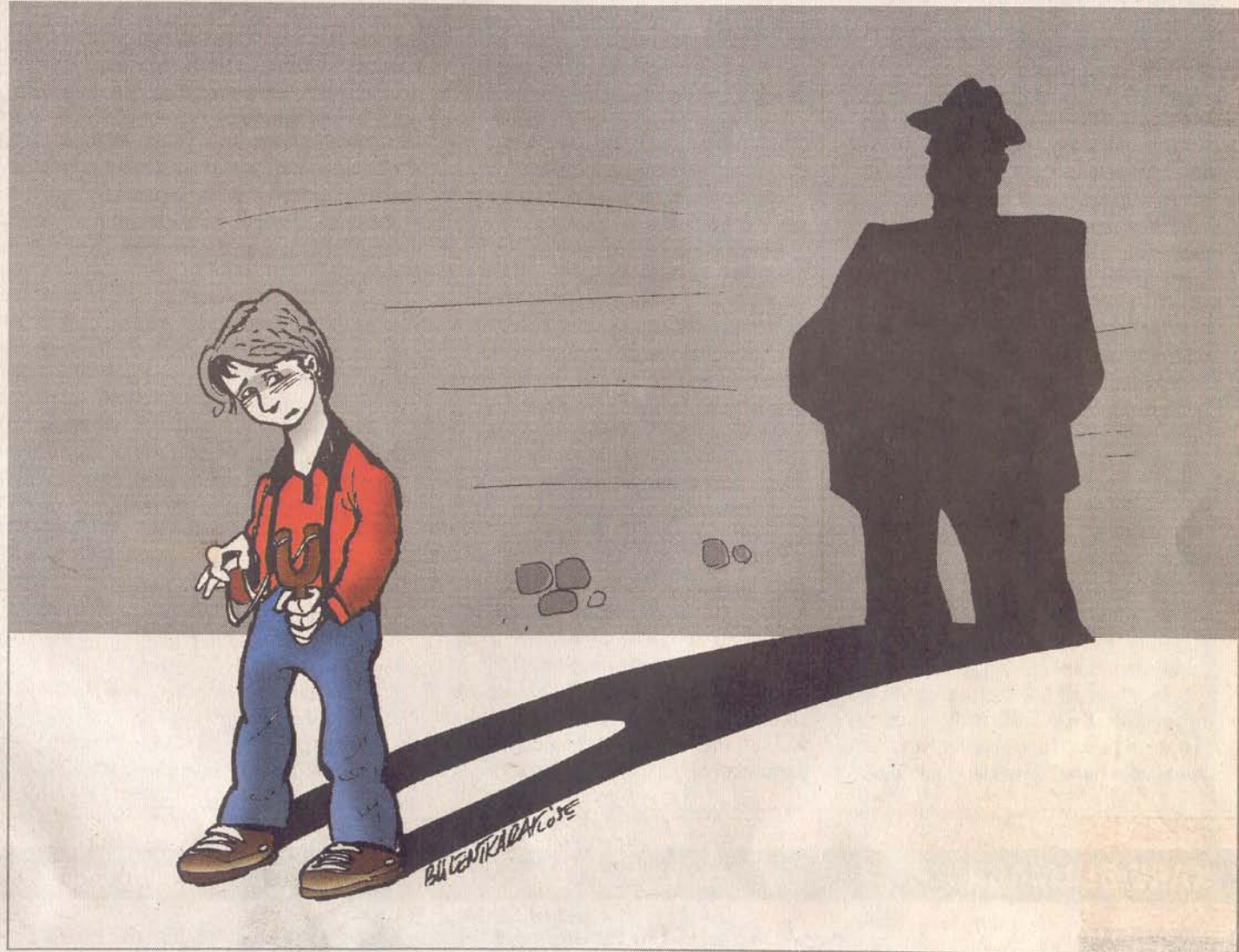
Babalar ve oğulları...

Aynı kuşağın yazarları olan Murat Gülsoy'la Yekta Kopan'ın son kitaplarında 'baba', bir hesaplaşma öyküsü olarak çıkar karşımıza ve okurları da babaları hakkında düşünmek için adeta kışkırtırlar

Yekta Kopan da, Murat Gülsoy da aynı dönemin yazarları. En azından aynı dönemde yazan aynı kuşaktan iki yazar olarak edebiyatlarında benzerlikler olması çok doğal. Ama ben onları günümüzün aynı kuşaktan diğer yazarlarıyla kıyasladığımda birbirlerine daha yakın buluyorum. Öncelikle ikisi de edebiyattan besleniyorlar. Onların kitaplarında metinlerin arkasında hep diğer metinlerin izini buluyorum. Bana, yaşama hep diğer metinlerin filtresiyle baktıkları izlenimini veriyorlar. Bu, tabii ki onların okudukları metinlerle hesaplaşmalarını kendi metinlerinde de sürdürmeyi tercih eden yazarlar olmalarından kaynaklanıyor.

Hesaplaşma aracı olan yazı

Bu iki yazarın geçtiğimiz aylarda peşpeşe kitapları yayımlandı. Murat Gülsoy'un 'Bu Filmin Kötü Adamı Benim', Yekta Kopan'ın ise 'İçimde Kim Var' adlı romanlarından söz ediyorum. Sorarak okuduğum bu iki romanın



Yazı bir hesaplaşma aracına dönüştükçe, yazmaya çalıştığı romanla kendi yaşamı gitgide daha karmaşık bir ilişkinin içine çekilir. Yaşamın ve romanın hesaplaşmalarının temelinde

yüzleşmek zorunda kalır. Ama esas olan şudur ki, "Geride sadece yaralı ruhunu onarmak için yazan biri kaldı." Aslında Gülsoy'un yazıya ilişkin temel duygusu da bu kavıma. Nenin ne olduğu, neyin

Cezmi'nin ölümünden sonra öğrenir, yani artık elde tek veri başkalarının anlattıklarının bilinmezliği kaldığında. Ve bir Yurttaş Kane öyküsüne dönmüş

ger metinlerin izini buluyoruz. Bana, yaşama hep diğer metinlerin filtresiyle baktıkları izlenimini veriyorlar. Bu, tabii ki onların okudukları metinlerle hesaplaşmalarını kendi metinlerinde de sürdürmeyi tercih eden yazarlar olmalarından kaynaklanıyor.

Hesaplaşma aracı olan yazı

Bu iki yazarın geçtiğimiz aylarda peşpeşe kitapları yayımlandı. Murat Gülsoy'un 'Bu Filmin Kötü Adamı Benim', Yekta Kopan'ın ise 'İçimde Kim Var' adlı romanlarından söz ediyorum. Severek okuduğum bu iki roman da aynı izleği sürüyorlar. Daha doğrusu, hayatlarımızın temel kişilerinden olan babaya bakıyorlar ikisi de. Oğulların babalarıyla hesaplaşmaları var her iki kitapta da. Sanki oyuna bizi de dahil etmek ister gibiler, en azından bizi de babamız hakkında konuşturmaya kışkırtıyorlar elbirliğiyle. Tabii meseleyi baba olarak belirlersek, Yunan tragediyalarından, 'Hamlet'ten başlayarak, 'Karamazov Kardeşler'den 'Babalar ve Oğullar'a, Orhan Kemal romanlarından Alper Canıgüz'ün 'Oğullar ve Rencide Ruhlar'ına varana dek neredeyse sonu gelmez bir kaynağa dalmak işten bile değil. Psikanalistleri saymıyorum bile. Sadece edebiyat bile sonsuza yakın örnek sunuyor bu konuda. Onun için konuyu 'baba' olarak genişletmemekte, bu iki romanda yazarların babaya bakışlarıyla sınırlandırmakta fayda var.

Metni doğrudan doğruya bir anlatım aracı olarak kullanmak yerine, gerçeğin içinden çıkılmaz çok yüzölçüğüyle hesaplaşma çalışması olarak kullanan bu iki yazar doğal olarak babayla ilişki üzerine oturttukları bu romanlarda da aynı tavrı sürdürüyorlar. Murat Gülsoy'un romanı 'Bu Filmin Kötü Adamı Benim'de başkişi olan Önder o güne dek ısmarlama romanlar, dizi film senaryoları yazmış, şimdilerde ise 'kendini' romanını yazmaya oturmuş, bu yüzden de bir kıyı kasabasında karısıyla birlikte inzivaya çekilmiş bir yazardır.

Yazı bir hesaplaşma aracına dönüştükçe, yazmaya çalıştığı romanla kendi yaşamı gitgide daha karmaşık bir ilişkinin içine çekilir. Yaşamın ve romanın hesaplaşmalarının temelinde ise baba vardır. Uzak ve tuzaklar kuran bir baba. Gerek suçluluk ve kurbanlık olasılıkları çözümlenemeyen baba, gerek kartotekler yardımıyla hayatı kontrol altına almaya çalışan, yargılayan, hep bir adım önden izleyen bir baba. Her iki baba figürü de oğlu köksüz bırakır. Babalardan birinin gerçek baba olmadığı ortaya çıkar, diğerinin oğlu ise hiçbir öyküde kendine yer bulamadığında yine dönüp babanın yargılayıcı 'yok'luğuyla



BU FİLMİN KÖTÜ ADAMI BENİM

Murat Gülsoy, Can Yayınları, 2004, 272 sayfa, 14 milyon 500 bin lira.

İÇİMDE KİM VAR

Yekta Kopan, Can Yayınları, 2004, 168 sayfa, 9 milyon lira.

yüzleşmek zorunda kalır. Ama esas olan şudur ki, "Geride sadece yaralı ruhunu onarmak için yazan biri kaldı." Aslında Gülsoy'un yazıya ilişkin temel duygusu da bu kanımca. Neyin ne olduğu, neyin yazılıp neyin yaşandığı, neyin kurgu neyin gerçek olduğu hep birbirine karışır, gerçek o binbir yüzüyle ele geçiremezliğini çoğaltarak akıp gider ve aslında hiçbir öyküde kahraman yoktur ama hep yaralı ruhunu onarmak için yazar biri vardır. Yazı belki de, hep bu ele geçirilmezliğiyle yaralayıcı olan gerçeğe tahammül edebilmek için bulunmuş avuntulardan biridir. Ya da biraz daha karamsar olmayı göze alarak şöyle de diyebiliriz, araya girmeye, bir öyküye karışmaya çabalamanın bir yoludur yazı. En azından bazıları için.

Yekta Kopan'ın kitabı 'İçimde Kim Var' da yine bir baba figürüyle hesaplaşma öyküsü olarak çıkıyor karşımıza. Bu kez yazılmaya çalışılan bir roman değil, sürekli izlenen bir film var: 'Yurttaş Kane'. O hep görülen ama kim olduğu hiçbir zaman tam bilinmeyen adam, hepimizin tanışı olup da hepimize meçhul kalan kahraman. Yurttaş Kane izleği, filmle paralel bir kurguyla birlikte Metin Konur ve babası Orson Cezmi'nin öyküsü akar bu kitapta da. Orson Welles'e olan hayranlığı ve biraz da fiziksel benzerliği nedeniyle Orson Cezmi olarak bilinen Cezmi Konur'u herkes kendi bakışından anlatır. Babasız bir çocuk olarak büyümüş olan Metin Konur, hayatı matematik formüllerle bilinen kılmaya çalışarak eğlenen bu matematik öğretmeni, bir babası olduğunu tam da Orson

Cezmi'nin ölümünden sonra öğrenir, yani artık elde tek veri başkalarının anlattıklarının bilinmezliği kaldığında. Ve bir Yurttaş Kane öyküsüne dönmüş bu babadan bir 'rosebud' sözcüğünün ipucu bile kalmamıştır geriye. Orson Cezmi'yle birlikte babanın da ulaşılabilirliği, çözümlenebilirliği sonsuza dek silinip gitmiştir. Romanın sonlarına doğru, Kopan şöyle yazar: "Çözülen bulmaca yok olmaya mahkumdur." Orson Cezmi, yani baba bunun için hiç yok olmayacaktır işte, bunun için "bütün oğullar bir gün hesaplaşmalıdır babalarıyla" ama bu hesabın sonunun gelmesi de mümkün değildir. Yağmur yağmaya devam edecek, öyküler her anlatılışında bir kez daha yeni baştan kurulacaktır. Bu arada babalar iki kez değil, belki binlerce kez yeniden ölecek, dirilecek ve bir daha ölecektir. Hesaplar bitmediği, bitemeyeceği için bitmediğinden de, geriye yaralı ruhunu onarmak için yazanlar kalacak. Çünkü 'rosebud'ın ne olduğunu öğrendiğimizde bile, neye karşılık geldiğini hiç bilemeyeceğiz, yeniden yazacak, yeniden kurgulayacağız bu çocuklukta kalmış oyuncuğu.

Bu iki romanı peşpeşe okumanın tadı da burada işte. Birbirine ses veren iki kitabın okura yaşattığı eğlence de bu. Dil veya yazı/öykü neyi açıklar? Daha doğrusu ne için yazılır, ne için okunur? Murat Gülsoy'un kendi yazdığı romanın içinde bile kendine yer bulamayan yazarı, Metin Konur'un kayıp parçayı aramaya çıkmayacak oluşuyla karşı karşıya geldiğinde, o kayıp parçaya ne olur?

